

Izručenje u kontekstu Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda *

---

1. Uvod

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Konvencija)¹ ne jamči pravo (kao takvo) određenoj osobi da neće biti izručena ili na drugi način uklonjena s teritorija određene države stranke Konvencije.² To, međutim, ne znači da Konvencija nema svoju primjenu u postupcima izručenja ili drugih oblika uklanjanja osoba s nacionalnog teritorija jer bi time Konvencija, kao instrument osiguranja i promicanja vrijednosti demokratskog društva, izgubila svoj praktični smisao i značaj u odnosu na određenu kategoriju osoba koje se nalaze u sasvim konkretnoj pravnoj situaciji pod kontrolom neke države stranke Konvencije. Osim toga, takvo shvaćanje bi svakako bilo protivno ne samo eksplicitnim odredbama Konvencije koje nalaze primjenu u postupcima izručenja, kao što je ona vezana uz zaštitu od arbitrarnog oduzimanja slobode iz članka 5 § 1 (f), već i impliciranim vrijednostima cjelokupnog konvencijskog sustava koji počiva na zajedničkoj tradiciji poštivanja demokratskih vrijednosti, slobode i vladavine prava na dobrobit svake osobe čiji položaj ovisi o postupcima nacionalnih vlasti.

Položaj izručenika se u tom smislu ne razlikuje od položaja ostalih osoba koje se po bilo kojoj drugoj osnovi nalaze u nadležnosti određene države stranke Konvencije. Taj položaj je pravo određen s dva aspekta: (1) održivosti općih konvencijskih načela; i (2) primjene specifičnih konvencijskih standarda u postupcima izručenja.

Opća načela tumačenja konvencijskih normi se na odgovarajući način primjenjuju i kod razumijevanja standarda koje u svojoj praksi razvija Europski sud za ljudska prava u Strasbourgu (u daljnjem tekstu: Sud). Prema tome, ona moraju biti smjernica nacionalnom sudu i drugom nadležnom tijelu kod konceptualiziranja konkretnog ekstradicijskog problema i

---

* Krešimir Kamber, Pravni savjetnik na Europskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu. Sve navedeno u ovom tekstu je isključivo osobno stajalište autora i ničim ne obvezuje Europski sud za ljudska prava ili Vijeće Europe. Prikaz konvencijskog prava daje se prema stanju na 15. rujna 2014. Praksa Europskog suda za ljudska prava citirana je prema nazivu presude ili odluke, njezinom broju i datumu, te odgovarajućem paragrafu (označenom skraćenicom „para.“) koji razvija ili primjenjuje relevantan konvencijski standard. Oznaka „VV“ kod citiranja presude označava presudu Velikog vijeća. Presude i odluke Europskog suda za ljudska prava mogu se pronaći na Internet pretraživaču: <http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#>.

¹ Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 18/1997, 6/1999, 14/2002, 13/2003, 9/2005, 1/2006 i 2/2010).

² *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, 7. srpnja 1989., para. 85.

pristupa njegovom rješavanju. Pri tome valja imati na umu da je Konvencija dio nacionalnog pravnog sustava te da kao izvor više pravne norme od samog zakona mora biti primijenjena sukladno standardima koje razvija Sud.

Neka od temeljnih relevantnih općih načela predviđaju slijedeće:

- Konvencija je specifičan međunarodni ugovor kolektivnog ostvarenja ljudskih prava i temeljnih sloboda čija priroda i svrha zahtjeva da njezine odredbe budu tumačene tako da ostvarenje prava bude praktično i učinkovito;³
- Konvencija je „ustavnopravni instrument europskog javnog poretka“ u području ljudskih prava;⁴
- Konvencija je živi instrument koji mora biti tumačen u svjetlu aktualnih društvenih uvjeta, pri čemu viši standardi u zaštiti ljudskih prava posljedično zahtijevaju strožu procjenu povreda fundamentalnih vrijednosti u demokratskom društvu;⁵
- Konvencija mora biti promatrana kao cjelina i tumačena na način da se postigne što veća koherentnost i sklad između različitih odredbi;⁶
- Konvencija mora biti razmatrana u skladu s relevantnim načelima i pravilima međunarodnog prava.⁷

Specifični konvencijski standardi u postupcima izručenja se mogu koncepcijski promatrati s dva aspekta: (1) nacionalni ili „unutarnji“ aspekti; te (2) konvencijske zapreke izručenja uvjetovane okolnostima u državi moliteljici.

Pri tome, nacionalni aspekt se odnosi na: (a) primjene mjera oduzimanja slobode (ekstradicijski pritvor ili istražni zatvor radi predaje);⁸ i (b) postupovna jamstva u postupku izručenja.

Konvencijske zapreke izručenja uvjetovane okolnostima u državi moliteljici obuhvaćaju pitanja: (a) procjene opasnosti po prava i slobode izručenika u slučaju izručenja; te (b) konkretizacije jamstava u okolnostima pojedinog predmeta.

---

³ *Al-Saadoon and Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 61498/08, 2. ožujka 2010., para. 127.

⁴ *Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi protiv Irske* [VV], br. 45036/98, 30. lipnja 2005., para. 156.

⁵ *Mubilanzila Mayeka i Kaniki Mitunga protiv Belgije*, br. 13178/03, 12. studenog 2006., para. 48.

⁶ *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 13229/03, 29. siječnja 2008., para. 62.

⁷ *Hirsi Jamaa i dr. protiv Italije* [VV], br. 27765/09, 23. veljače 2012., para. 171.

⁸ U daljnjem tekstu napomene vezane uz ekstradicijski pritvor će se na odgovarajući način odnositi i na istražni zatvor radi predaje. Razlika će biti naglašena tamo gdje je to nužno. Odgovarajuće vrijedi i u odnosu na pojam „izručenika“ i „izručenja“, pri čemu će se pojam „izručenika“ koristiti za svaku osobu u odnosu na koju je postupak izručenja započeo ili je u tijeku.

2. Nacionalni ili „unutarnji“ aspekti

2.1. Primjena mjera oduzimanja slobode

Primjena mjera oduzimanja slobode u svrhu izručenja odnosno predaje mora udovoljiti određenim supstantivnim i proceduralnim konvencijskim zahtjevima. Pri tome su supstantivni zahtjevi određeni u članku 5 § 1 (f) Konvencije, dok se proceduralni zahtjev primarno odnosi na postupovna jamstva sudskog nadzora mjera oduzimanja slobode predviđenih stavkom 4. članka 5. Konvencije.

Tek kada su ispunjena oba navedena zahtjeva (supstantivni i proceduralni) kod primjene mjera oduzimanja slobode u postupcima izručenja odnosno predaje, moguće je govoriti o zakonitom i opravdanom pritvoru radi izručenja odnosno istražnom zatvoru radi predaje. Time se ujedno ostvaruju temeljni zahtjevi članka 5. Konvencije čiji je cilj spriječiti svako arbitrarno ili neopravdano oduzimanje slobode. Pri tome je kod procjene okolnosti konkretnog predmeta osobito potrebno imati u vidu tri pravila:

- Članak 5 § 1 Konvencije predviđa taksativnu listu izuzetaka od načela osobne slobode i takvi izuzeci moraju biti tumačeni restriktivno;
- Oduzimanje slobode mora biti zakonito u supstantivnom i proceduralnom smislu; te
- Sudski nadzor mjera oduzimanja slobode mora biti zajamčen i on mora biti učinkovit.⁹

Ova opća pravila se dalje konkretiziraju kroz sasvim konkretna supstantivna i postupovna jamstva kod primjene mjera oduzimanja slobode u svrhu izručenja ili predaje koja će prema toj sistematizaciji biti odvojeno izložena u nastavku.

2.1.1. Supstantivni aspekt primjene mjera oduzimanja slobode

Supstantivni aspekt primjene mjera oduzimanja slobode kod izručenja određen je člankom 5 § 1 (f) Konvencije, koji u svom relevantnom dijelu predviđa:

„Svatko ima pravo na slobodu i na osobnu sigurnost. Nitko se ne smije lišiti slobode, osim u sljedećim slučajevima i u postupku propisanom zakonom:

...

(f) ako se radi o zakonitom uhićenju ili pritvoru ... osobe protiv koje je u tijeku postupak ... izručenja.“

---

⁹ *McKay protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 543/03, 3. listopada 2006., para. 30.

Iz odredbe članka 5 § 1 (f) Konvencije sadržajno proizlaze dva temeljna zahtjeva:

- 1) da svako oduzimanje slobode mora biti utemeljeno na zakonu (zakonitost u užem smislu); te
- 2) da oduzimanje slobode ne smije biti arbitrarno.¹⁰

Zakonitost oduzimanja slobode je kompleksan zahtjev koji se sastoji od više elemenata. S konvencijskog aspekta on se određuje i procjenjuje na temelju primjenjivih zakonskih odredbi nacionalnog zakonodavstva, pri čemu praksa nacionalnih sudova ima osobit značaj budući da upravo ona određuje sadržaj i doseg normi domaćeg prava. Pri tome je primarno na nacionalnim sudovima da tumače norme nacionalnog zakonodavstva, imajući u vidu da odstupanje od pravila nacionalnog prava kod primjene mjera oduzimanja slobode za sobom povlači i povredu Konvencije te da stoga Sud ima u svojoj nadležnosti pravo procjene u kojoj mjeri su norme nacionalnog zakonodavstva, u supstantivnom i proceduralnom smislu, primijenjene u skladu sa zahtjevom zakonitosti iz članka 5 § 1 Konvencije.¹¹

Oduzimanje slobode utemeljeno na zakonu u smislu članka 5 § 1 Konvencije podrazumijeva:

- a. postojanje prave osnove za oduzimanje slobode, u konkretnoj situaciji zbog izručenja odnosno predaje;
- b. ta pravna osnova mora biti određene kvalitete (dostupna, predvidiva i jasna); te
- c. oduzimanje slobode mora biti u skladu s citiranom pravnom osnovom odnosno u skladu s odredbama relevantnog nacionalnog zakonodavstva (u supstantivnom i proceduralnom smislu), uzimajući pri tome u obzir i norme međunarodnog prava koje su na snazi u konkretnoj državi.¹²

Postupanje protivno bilo kojem od ovih standarda dovodi do povrede članka 5 § 1 (f) Konvencije. Sud je tako našao povredu toga članka u situaciji u kojoj nije bilo potpuno jasno koje norme međunarodnog prava su nacionalni sudovi smatrali primjenjivim u postupku izručenja podnositelja. To je dovelo do određivanja ekstradicijskog pritvora premda supstantivna i postupovna pravila kod određivanja takvog pritvora nisu bila jasno razrađena u nacionalnom zakonodavstvu. Pri tome Sud nije prihvatio argument po kojem Europska

---

¹⁰ *Amuur protiv Francuske*, br. 197762/92, 25. lipnja 1996., para. 50.

¹¹ *Longa Yoneku protiv Latvije*, br. 57229/09, 15. studenog 2011., para. 121.

¹² *Amuur protiv Francuske*, br. 197762/92, 25. lipnja 1996., para. 50; *Medvedyev i dr. protiv Francuske* [VV], br. 33943/03, 29. ožujka 2010., para. 79-80.

konvencija o izručenju¹³ ili supsidijarna primjena odredbi kaznenog postupnog zakonodavstva može sama po sebi predstavljati pravnu osnovu koja s određenom kvalitetom, naime jasno i predvidljivo, regulira pitanja vezana uz ekstradicijski pritvor.¹⁴ Kod takvih nedostataka gdje nema izričite pravne norme koja regulira pitanja ekstradicijskog pritvora, nastojanja sudske prakse odnosno uputa viših sudova kod primjene određenih instituta nacionalnog (kaznenog) zakonodavstva na odgovarajući način i u postupcima vezanim uz ekstradicijski pritvor, ne mogu zadovoljiti nužnost postojanja konkretne pravne osnove koja štoviše mora biti dostupna, predvidiva i jasna.¹⁵

Nadalje, problem nezakonitosti ekstradicijskog pritvora nastaje kada oduzimanje slobode nije bilo u skladu sa supstantivnim i proceduralnim zahtjevima nacionalnog zakonodavstva. Primjer toga je propuštanje rokova kod određivanja ili produljenja pritvora odnosno produljenje pritvora bez odgovarajuće pravne osnove, kao što je podnošenje zahtjeva za izručenje nakon isteka odgovarajućeg roka.¹⁶ Sličan problem nastaje i kod propuštanja poduzimanja svih zakonom predviđenih radnji radi utvrđivanja ispunjenja pretpostavki za određivanje ekstradicijskog pritvora ili određivanje takvog pritvora iako se iz raspoloživih podataka moglo pravovremeno utvrditi da pretpostavke za izručenje nisu ispunjene (jer se radi o državljaninu države izručiteljice).¹⁷

Kako je već navedeno, drugi temeljni zahtjev članka 5 § 1 (f) Konvencije, uz zakonitost u užem smislu, je zabrana arbitrarnosti primjene mjere ekstradicijskog pritvora. To znači da primjena mjere pritvora može biti u skladu s nacionalnim zakonodavstvom (zakonita u užem smislu) a da pri tome, u danim okolnostima, istovremeno bude arbitrarna i time protivna članku 5 § 1 (f) Konvencije.¹⁸ Test „arbitrarnosti“ nije podložan apstraktnom određenju i mora se procjenjivati prema okolnostima konkretnog predmeta. On se, prema praksi Suda, konceptualno ostvaruje kroz tri zahtjeva:

- a. Oduzimanje slobode mora biti određeno u dobroj vjeri; dakle, mora postojati uska veza između citirane osnove za oduzimanje slobode i okolnosti u kojima je ta mjera primijenjena;
- b. Mjesto i uvjeti u prostoru za oduzimanje slobode moraju biti odgovarajući;

---

¹³ Europska konvencija o izručenju iz 1957 (Narodne novine – Međunarodni ugovori, broj 14/1994).

¹⁴ *Toniolo protiv San Marina i Italije*, br. 44853/10, 26. lipnja 2012., para. 48-51.

¹⁵ *Soldatenko protiv Ukrajine*, br. 2440/07, 23. listopada 2008., para. 112-114.

¹⁶ *Shchebet protiv Rusije*, br. 16074/07, 12. lipnja 2008.

¹⁷ *Garabayev protiv Rusije*, br. 38411/02, 7. lipnja 2007., para. 88-89.

¹⁸ *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 13229/03, 29. siječnja 2008., para. 67.

- c. Duljina pritvora ne smije premašiti mjeru koja je razumna svrsi zbog koje je pritvor određen.¹⁹

Na temelju ovog testa Sud je primjerice pronašao da ne postoji uska veza između citirane osnove za oduzimanje slobode i okolnosti primjene te mjere u situaciji kada je osobi bila oduzeta sloboda zbog izručenja te nakon što su istekli maksimalni rokovi za ekstradicijski pritvor, oduzimanje slobode je produljeno po osnovi protjerivanja stranca koji nezakonito boravi u zemlji. Istovremeno je takav status osobe bio jasan od samog trenutka njezina uhićenja ali do isteka rokova za ekstradicijski pritvor nije bio razmatran kao odlučan kod primjene mjera oduzimanja slobode.²⁰ Međutim, to ne znači da nije moguće preklapanje osnova za pritvor. Tako u kontekstu preklapanja kaznenog postupka i postupka izručenja, odlaganje izručenja zbog trajanja kaznenog postupka za vrijeme dok je izručeniku oduzeta sloboda, nije pitanje ekstradicijskog pritvora nego istražnog zatvora u kaznenom postupku, koji se procjenjuje prema članku 5 § 3 Konvencije; dakle, pravilima koja vrijede za istražni zatvor u kaznenom postupku.²¹

U svakom slučaju, svako oduzimanje slobode u svezi izručenja, u smislu članka 5 § 1 (f) Konvencije, će biti opravdano samo ukoliko je sam postupak izručenja još uvijek u tijeku. Pri tome je važno napomenuti da s aspekta članka 5 § 1 (f) Konvencije, u svrhu opravdanja mjere oduzimanja slobode kod izručenja, sve dok se postupak izručenja uredno odvija, takva mjera ne mora biti obrazlagana nekim daljnjim osnovama kao što je opasnost od bijega ili ponavljanja djela, niti je nužno određivati rokove trajanja pritvora. Ako se, međutim, postupak izručenja ne vodi s dovoljnom pažnjom i postupovnom aktivnošću, mjera oduzimanja slobode prestaje biti opravdana s aspekta članka 5 § 1 (f) Konvencije.²²

To je usko u svezi sa zahtjevom razumnog trajanja pritvora kao daljnjeg jamstva zaštite od arbitrarnosti. Razumna duljina ekstradicijskog pritvora ovisi o složenosti i konkretnim okolnostima pojedinog predmeta. Tako je Sud ekstradicijski pritvor od pet godina ocijenio nerazumnim;²³ dok pritvor od preko dvije godine nije doveo do povrede Konvencije jer je razlog dugom trajanju bilo isključivo podnositeljevo ponašanje.²⁴ Isto tako, ekstradicijski pritvor od oko jedne godine u složenom postupku bez neopravdanih

¹⁹ *Yoh-Ekale Mwanje protiv Belgije*, br. 10486/10, 20. prosinca 2011., para. 117-119; *Oshlakov protiv Rusije*, br. 56662/09, 3. travnja 2014., para. 112.

²⁰ *Azimov protiv Rusije*, br. 67474/11, 18. travnja 2013., para. 165.

²¹ *Scott protiv Španjolske*, br. 21335/93, 18. prosinca 1996., para. 51-52.

²² *A. i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva [VV]*, br. 3455/05, 19. veljače 2009., para. 164; *Khudyakova protiv Rusije*, br. 13476/04, 8. siječnja 2009., para. 59.

²³ *Ademović protiv Turske*, br. 28523/03, 6. lipnja 2012., para. 39.

²⁴ *Kolompar protiv Belgije*, br. 11613/85, 24. rujna 1992., para. 40-42.

postupovnih zastoja nije sam po sebi bio protivan Konvenciji,²⁵ kao niti pritvor od osamnaest mjeseci u sličnim okolnostima predmeta.²⁶

Posebna pravna situacija nastaje ukoliko Sud odredi privremenu mjeru kojom zabranjuje izručenje određene osobe do okončanja postupka pred Sudom i konačne odluke Suda o dopustivosti izručenja.²⁷ Ako Sud primjeni privremenu mjeru, samo trajanje oduzimanja slobode u tom periodu načelno ne dovodi do nezakonitosti u smislu članka 5 § 1 Konvencije, ako: (1) je postupak izručenja i dalje u tijeku; (2) trajanje pritvora nije nerazumno dugo – moraju biti razmotrene alternativne mjere osiguranja nazočnosti; te (3) ako je trajanje pritvora u skladu s nacionalnim zakonodavstvom.²⁸

2.1.2. Postupovna jamstva sudskog nadzora mjera oduzimanja slobode kod izručenja

Postupovna jamstva sudskog nadzora kod ekstradicijskog pritvora određena su člankom 5 § 4 Konvencije, koji predviđa:

„Svatko tko je lišen slobode uhićenjem ili pritvaranjem ima pravo pokrenuti sudski postupak u kojem će se brzo odlučiti o zakonitosti njegovog pritvaranja ili o njegovu puštanju na slobodu ako je pritvaranje bilo nezakonito.“

Time se postavljaju tri temeljna zahtjeva:

- 1) Pravo na sudski nadzor zakonitosti oduzimanja slobode;
- 2) Zahtjev za brzim razmatranjem predmeta; te
- 3) Zahtjev pravičnosti postupka.

Pravo na sudski nadzor zakonitosti oduzimanja slobode predviđa da kod primjene mjere ekstradicijskog pritvora izručenik mora imati mogućnost da tijelo sudbene vlasti razmotri zakonitost njegovog oduzimanja slobode te da takvo tijelo sudbene vlasti naloži puštanje na slobodu ako oduzimanje slobode više nije osnovano.²⁹ Sudski nadzor mora biti ili (1) periodički ili (2) osoba mora imati mogućnost zahtijevati od suda da razmotri njezin predmet. Prema tome, do povrede Konvencije dolazi ukoliko nema niti periodičke kontrole

---

²⁵ *Azimov protiv Rusije*, br. 67474/11, 18. travnja 2013., para. 167; *Shakurov protiv Rusije*, br. 55822/10, 5. lipnja 2012., para. 163.

²⁶ *Rustamov protiv Rusije*, br. 11209/10, 3. srpnja 2012., para. 160.

²⁷ Sud određuje privremene mjere na temelju članka 39. Poslovnika ukoliko postoji neposredna opasnost od nepopravljive štete (v. *Mamatkulov i Askarov protiv Turske* [VV], br. 46827/99 46951/99, 4. veljače 2005., para. 104). Privremene mjere su obvezujuće za državu u odnosu na koju su izdane i one ostaju na snazi dok Sud ne odredi drugačije (v. članak 34. Konvencije).

²⁸ *Umirov protiv Rusije*, br. 17455/11, 18. rujna 2012., para. 137-141; *Kasymakhunov protiv Rusije*, br. 29604/12, 14. studenog 2013., para. 171-173.

²⁹ *A. i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 3455/05, 19. veljače 2009., para. 202.

nitima mogućnosti zahtijevati razmatranje zakonitosti pritvora,³⁰ ali i kada mogućnost zahtijevati razmatranje pritvora nije jasno utvrđena u nacionalnom zakonodavstvu.³¹

Ako je sudski nadzor periodički tada kontrola opravdanosti mjere oduzimanja slobode mora biti provedena u redovitim intervalima između kojih ne smije postojati preveliki razmak. Sud je tako prihvatio period od dva do pet mjeseci,³² dok je izrazio dvojbe kod perioda od šest mjeseci; a našao povredu članka 5 § 4 Konvencije kod perioda od deset³³ odnosno četrnaest mjeseci.³⁴ Unatoč samom postojanju periodičke kontrole opravdanosti mjere oduzimanja slobode, nadležni sudovi moraju reagirati uvijek kada postoje nove okolnosti za njezino preispitivanje.³⁵

Zahtjev za brzim razmatranjem predmeta određuje period u kojem nadležni sud mora odlučiti o zakonitosti odnosno opravdanosti daljnjeg ekstradicijskog pritvora. Taj period započinje od trenutka od kada se postavio zahtjev za odlučivanje u predmetu pa do odluke nadležnog suda o mjeri oduzimanja slobode.³⁶ Pri tome, članak 5 § 4 Konvencije ne postavlja zahtjev postojanja daljnjeg žalbenog sudovanja u odnosu na odluku o ekstradicijskom pritvoru ali ako takva mogućnost postoji u nacionalnom zakonodavstvu, sva jamstva iz te odredbe su na odgovarajući način primjenjiva. Ipak, s aspekta zahtjeva za brzim razmatranjem predmeta, u žalbenom postupku relevantni kriteriji su nešto blaži, osobito kada je odluka koja se pobija u žalbenom postupku donesena od strane nadležnog suda pred kojim su bila zajamčena sva postupovna jamstva.³⁷

Kriteriji za procjenu brzog razmatranja predmeta ovise o postupcima nadležnih tijela, ponašanju stranke, te drugim okolnostima predmeta koje utječu na duljinu odlučivanja.³⁸ Na temelju tih kriterija Sud je primjerice našao povredu članka 5 § 4 Konvencije u odnosu na sedamnaest dana;³⁹ ili trideset jedan dan na prvom stupnju i četrdeset šest na drugom.⁴⁰

U odnosu na zahtjev pravičnosti postupka, koji je, kako je to već navedeno, jedan od aspekata članka 5 § 4 Konvencije, valja imati u vidu da ova odredba ne zahtjeva jednake

---

³⁰ *Azimov protiv Rusije*, br. 67474/11, 18. travnja 2013., para. 152-153.

³¹ *Khodzhayev protiv Rusije*, br. 52466/08, 12. svibnja 2010., para. 129.

³² *Sidikovy protiv Rusije*, br. 73455/11, 20. lipnja 2013., para. 181-186; *Khodzhamberdiyev protiv Rusije*, br. 64809/10, 5. lipnja 2012., para. 108-113.

³³ *Khodzhayev protiv Rusije*, br. 52466/08, 12. svibnja 2010, para. 125.

³⁴ *Azimov protiv Rusije*, br. 67474/11, 18. travnja 2013., para. 151.

³⁵ *Abdulkhakov protiv Rusije*, br. 14743/11, 2. listopada 2012., para. 217.

³⁶ *Sanchez-Reisse protiv Švicarske*, br. 9862/82, 21. listopada 1986., para. 54.

³⁷ *Niyazov protiv Rusije*, br. 27843/11, 16. listopada 2012., para. 140.

³⁸ *Ibid.*, para. 141.

³⁹ *Kadem protiv Malte*, br. 55263/00, 9. siječnja 2003., para. 44.

⁴⁰ *Sanchez-Reisse protiv Švicarske*, br. 9862/82, 21. listopada 1986., para. 54.

detaljne standarde pravičnosti iz članka 6 § 1 Konvencije koji moraju postojati u kaznenom ili građanskom sudskom postupku. Bitno je, međutim, da temeljna načela sudskog postupka, kao što je raspravno načelo i načelo jednakosti oružja, budu zajamčena. Time se ostvaruje, s jedne strane, učinkovita sudska kontrola prikladna okolnostima konkretnog oduzimanja slobode, te, s druge strane, minimalna postupovna zaštita prava izručenika u odnosu na mjeru oduzimanja slobode.⁴¹

2.1.3. Alternativne mjere osiguranja nazočnosti

Alternativne mjere osiguranja nazočnosti kojima se ograničava sloboda izručenika razmatraju se u kontekstu slobode kretanja, zajamčene člankom 2. Protokola br. 4 uz Konvenciju, koji predviđa slijedeće kriterije:

- a. alternativne mjere osiguranja nazočnosti moraju biti zakonite – dakle, temeljiti se na odgovarajućoj pravnoj osnovi koja mora biti zahtijevane kvalitete (dostupna, predvidljiva i jasna);
- b. ograničenja uvjetovana alternativnim mjerama osiguranja nazočnosti moraju slijediti legitiman cilj; te
- c. takva ograničenja moraju uvijek biti razmjerna utvrđenom legitimnom cilju.⁴²

2.2. Postupovna jamstva kod izručenja

Postupovna jamstva kod izručenja predviđena su kao zahtjev postojanja učinkovitog pravnog sredstva u nacionalnom sustavu kojim se jamči da će u svakom postupku izručenja odgovarajući konvencijski standardi biti detaljno i valjano razmotreni. To se primarno odnosi na jamstvo da će u nacionalnom sustavu postojati takav postupak koji će osigurati da do izručenja neće doći ukoliko bi time došlo do povreda ljudskih prava pojedinca koja se država stranka Konvencije obvezala poštovati.

Međutim, u postupcima izručenja članak 6. Konvencije (pravo na pošteno suđenje) nije primjenjiv,⁴³ kao što nije primjenjiv niti u postupcima predaje po europskom uhidbenom nalogu,⁴⁴ ili bilo kojim drugim postupcima reguliranja ulaska, nastanjanja ili uklanjanja

---

⁴¹ *A. i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 3455/05, 19. veljače 2009., para. 203-204.

⁴² *Dzhaksybergenov (aka Jaxybergenov) protiv Ukrajine*, br. 12343/10, 10. veljače 2011., para. 55.

⁴³ *Peñaftiel Salgado protiv Španjolske* (odluka), br. 65964/01, 16. travnja 2002.

⁴⁴ *Monedero Angora protiv Španjolske* (odluka), br. 411385/05, 7. listopada 2008.

stranaca iz zemlje.⁴⁵ U postupcima izručenja je ipak primjenjiv članak 29. Ustava,⁴⁶ koji jamči pravo na pošteno suđenje i sadržajno odgovara članku 6. Konvencije, ali se standardi primjene ostvaruju u okviru širokih granica procjene nadležnih tijela. Tako do povrede prava na pošteno suđenje iz članka 29. Ustava neće doći ukoliko nije došlo do „flagrantne uskrate pravičnog suđenja“. Dakle, manji postupovni propusti u postupku izručenja nisu obuhvaćeni člankom 29. Ustava.⁴⁷

Postupovna jamstva kod izručenja, kako su prethodno konceptualizirana, zajamčena su člankom 13. Konvencije (pravo na djelotvoran pravni lijek). Ova odredba Konvencije zahtjeva postojanje pravnog lijeka na nacionalnoj razini kojim se mogu ostvariti konvencijska prava i kojim se može postići odgovarajuća zaštita. Organizacijski ili pravno-tehnički aspekti takve zaštite se ne određuju detaljno Konvencijom – primarno je na državama da osiguraju svoj pravni sustav tako da on bude učinkovit.⁴⁸

Aspekti procjene učinkovitosti pravnog lijeka odnosno relevantnih postupovnih jamstava se odnose na:

- 1) Tijelo koje vodi postupak – organizacijski aspekt;
- 2) Učinkovitost samog postupka; te
- 3) Pitanje odgovornog učinka pravnog lijeka.

S organizacijskog aspekta tijela koje vodi postupak izručenja i koje je time dužno procjenjivati relevantne konvencijske standarde, postupak pred nadležnim sudovima u pravilu zadovoljava zahtjev učinkovitog pravnog lijeka u smislu članka 13. Konvencije.⁴⁹ Nadležno tijelo, koje će u kontekstu izručenja procjenjivati konvencijske standarde, može biti i tijelo izvršne vlasti, ali tada mora postojati mogućnost sudske kontrole postupovnih i supstantivnih aspekata odluka izvršne vlasti, osobito u kontekstu postojanja pretpostavki za konvencijsku zabranu izručenja.⁵⁰

Zahtjev sudovima za ispitivanje pretpostavki za odbijanje izručenja na temelju zabrane iz ljudskih prava je implicirano i u odluci Ustavnog suda U-III-5270/2012 od 22. siječnja

---

⁴⁵ *Maaouia protiv Francuske* [VV], br. 39652/98, 5. studenog 2000., para. 39.

⁴⁶ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 56/1990, 135/1997, 8/1998, 113/2000, 124/2000, 28/2001, 41/2001, 55/2001, 76/2010, 85/2010, 05/2014).

⁴⁷ Ustavni sud Republike Hrvatske, U-III-5270/2012 od 22. siječnja 2013.

⁴⁸ *De Souza Ribeiro protiv Francuske* [VV], br. 22689/07, 13. prosinca 2012., para. 77-81.

⁴⁹ *Slivenko i dr. protiv Latvije* [VV], br. 48321/99, 23. siječnja 2002., para. 99.

⁵⁰ *Chankayev protiv Azerbajdžana*, br. 56688/12, 14. studenog 2013., para. 93.

2013.⁵¹, a isto stajalište je eksplicitno zauzeto i komparativnoj praksi Ustavnih sudova Austrije, Njemačke i Republike Češke.⁵²

Zahtjev za učinkovitost postupka se odnosi na stvarnu mogućnost procjene konvencijskih standarda u postupku izručenja. Sasvim konkretno, to je zahtjev da strogo, detaljno i promptno moraju biti razmotreni uvjeti koji mogu dovesti do odbijanja izručenja. Konvencija ne precizira kako će to biti provedeno, ali nacionalni sustav mora biti organiziran tako da se takva procjena učinkovito može ostvariti uvijek pred nepristranim tijelom, te da do izručenja ne dođe ukoliko bi izručenje bilo protivno konvencijskim standardima.⁵³

Primjena pravnog lijeka odnosno postupka pred nadležnim tijelom u kojem se procjenjuje da li bi izručenje bilo protivno konvencijskim standardima mora imati odgodni učinak uvijek kada postoji opasnost da osoba uslijed izručenja bude izložena nekom od zabranjenih postupanja iz članka 2. (pravo na život) ili članka 3. (zabrana mučenja) Konvencije.⁵⁴

---

⁵¹ V. točke 8-10.

⁵² UNHCR, Department of International Protection, "The Interface between Extradition and Asylum" (PPLA/2003/05, 2003), str. 66.

⁵³ *Shamayev i dr. protiv Gruzije i Rusije*, br. 36378/02, 12. travnja 2005., para. 464.; *Garayev protiv Azerbajdžana*, br. 53688/08, 10. lipnja 2010., para. 84.; *Chankayev protiv Azerbajdžana*, br. 56688/12, 14. studenog 2013., para. 93; *De Souza Ribeiro protiv Francuske* [VV], br. 22689/07, 13. prosinca 2012., para. 82.

⁵⁴ *Shamayev i dr. protiv Gruzije i Rusije*, br. 36378/02, 12. travnja 2005., para. 460.; *De Souza Ribeiro protiv Francuske* [VV], br. 22689/07, 13. prosinca 2012., para. 82.

3. Konvencijske zapreke izručenja

Kao što je već prethodno navedeno, Konvencija ne jamči pravo određenoj osobi da neće biti izručena u drugu državu u svrhu izvršenja kaznene sankcije ili vođenja kaznenog postupka. Konvencijska obveza na zabranu izručenja ipak nastaje ukoliko izručenje dovodi, ili može dovesti, do negativnih posljedica po konvencijska prava. Postupanjem protivno ovoj obvezi, odnosno izlaganjem pojedinca riziku povrede konvencijskih prava u državi izručenja, država izručiteljica preuzima teret posljedica povrede takvih prava.⁵⁵ Time se ne proširuje područje primjene Konvencije na države koje joj nisu stranke, već se jamči praktičnost i učinkovitost te puno poštivanje konvencijskih jamstava u onim državama koje su njezine stranke.

Relevantan test po kojem se ocjenjuje odgovornost države izručiteljice:

- 1) postojanje osnovanih pretpostavki da će osoba u pitanju, ako bude izručena,
- 2) biti izložena stvarnom riziku povrede određenog konvencijskog prava u državi moliteljici.⁵⁶

Primjena ovog standarda ovisi o dva elementa: (1) pravilima procjene opasnosti od povrede konvencijskih prava izručenika u slučaju izručenja; te (2) pravilima konkretizacije jamstava u okolnostima pojedinog predmeta.⁵⁷

3.1. Pravila procjene opasnosti povrede konvencijskih prava

3.1.1. Teret dokaza

Izručnik mora dostatno ukazati nadležnim tijelima da postoji opasnost od povrede konvencijskih prava u slučaju izručenja. On time mora omogućiti nacionalnim tijelima koja sudjeluju u postupku izručenja da budu dovoljno upoznata s opasnošću povrede njegovih prava ukoliko odobre izručenje u određenu državu moliteljicu. Bez toga se ne može očekivati od nadležnih tijela države izručiteljice da valjano odgovore na sve prigovore izručenika. Osim toga, u slučaju podnošenja daljnjeg zahtjeva Sudu, omogućavanjem nadležnim tijelima da

---

⁵⁵ V. *El-Masri protiv bivše jugoslavenske Republike Makedonije* [VV], br. 39630/09, 13. prosinca 2012., para. 220-222.

⁵⁶ *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, 7. srpnja 1989., para. 91.

⁵⁷ Isti standardi se na odgovarajući način primjenjuju i u administrativnim postupcima prisilnog udaljenja stranaca (v. *Babar Ahmad i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 24027/07, 10. travnja 2012., para. 168.).

razmotre konkretne prigovore izručenika, ostvaruje se institucionalna supsidijarnost konvencijskog sustava.

Ova obveza izručenika se odnosi na dva aspekta:

- a. opće prilike u državi izručenja – koje se moraju procijeniti na temelju izvora neovisnih organizacija za zaštitu ljudskih prava i službenih državnih izvora; te
- b. osobnu situaciju izručenika – koja se procjenjuje na temelju dokaza koje on mora podnijeti ili na koje barem mora ukazati. Dakle, same teške opće prilike u državi moliteljici nisu dostatne da bi rizik bio „stvaran“ u predmetu konkretnog izručenika.⁵⁸

Kada izručenik dostatno ukaže nadležnim tijelima na moguće povrede njegovih prava u slučaju izručenja, tada je na nadležnim tijelima da provedu odgovarajuću procjenu takve opasnosti. Procjena opasnosti se mora temeljiti na konkretnom dokaznom materijalu stranaka, ali i onom pribavljenom po službenoj dužnosti od trećeg, pouzdanog i objektivnog izvora. Odluke nadležnih tijela moraju sadržavati dovoljne i uvjerljive razloge koji upućuju da su oba navedena aspekta detaljno i pažljivo razmotrena.⁵⁹

Takva obveza postoji s aspekta supstantivne pravne norme koja dolazi u primjenu (npr. članka 3. Konvencije)⁶⁰ ili, kako je već prethodno navedeno, s aspekta prava na učinkovito pravno sredstvo iz članka 13. Konvencije.⁶¹

3.1.2. Metode ocjene izvora

Kod procjene opasnosti u slučaju izručenja moraju se uzeti u obzir razni izvori neovisnih organizacija za zaštitu ljudskih prava kao i razni dostupni službeni državni izvori te izvori međunarodnih organizacija.

To primjerice uključuje: *The United Nations Refugee Agency (UNHCR)*; *European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman and Degrading Treatment or Punishment (CPT)*; *International Committee of Red Cross*; *the United Kingdom Home Office*;

---

⁵⁸ *Garabayev protiv Rusije*, br. 38411/02, 7. lipnja 2007., para. 78.; *Kozhayev protiv Rusije*, br. 60045/10, 5. lipnja 2012., para. 90.

⁵⁹ *Garabayev protiv Rusije*, br. 38411/02, 7. lipnja 2007., para. 79.; *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, 19. lipnja 2008., para. 118.

⁶⁰ *V. Garabayev protiv Rusije*, br. 38411/02, 7. lipnja 2007., para. 83.

⁶¹ *V. supra* 2.2.; *Chankayev protiv Azerbajdžana*, br. 56688/12, 14. studenog 2013., para. 91.

*the United States State Department; Amnesty International; Human Rights Watch; International Crisis Group; mediji.*⁶²

Pri ocjeni ovih izvora od značajne su pomoći različite metode procjene vjerodostojnosti izvora spoznaje koje osobito uključuju procjenu: (1) karakteristika autora – značaj i reputacija; (2) neovisnost izvora; (3) pouzdanost – ozbiljnost i temeljitost istraživanja, prisutnost u državi u pitanju, usmjerenost prema pitanjima ljudskih prava; te (4) objektivnost.⁶³

3.1.3. Vrijeme procjene

Relevantno vrijeme procjene je trenutak u kojem se odlučuje o izručenju odnosno predaji osobe. Moguća naknadna promjena okolnosti je bez utjecaja na pitanje odgovornosti države izručiteljice.⁶⁴

Međutim, eventualna naknadna promjena okolnosti se može uzeti u obzir u postupku pred Sudom.⁶⁵

3.1.4. Diplomatska jamstva

Kod diplomatskih jamstava moguće su dvije situacije:

- 1) diplomatska jamstva koja su kao takva neprihvatljiva zbog opće situacije u državi moliteljici; te
- 2) diplomatska jamstva koja se načelno mogu prihvatiti ali se moraju procijeniti.⁶⁶

Diplomatska jamstva se kao takva nisu prihvatila u predmetima kod izručenja; npr. u Tadžikistan,⁶⁷ i Uzbekistan⁶⁸ zbog općih prilika povrede ljudskih prava u tim državama.

Procjena diplomatskih jamstva koja se mogu načelno prihvatiti provodi se na temelju: (1) kvalitete danih jamstava; te (2) informacija o stanju u državi moliteljici.

---

⁶² V. dalje *Kozhayeve protiv Rusije*, br. 60045/10, 5. lipnja 2012., para. 55-60.; *M.S.S. protiv Belgije i Grčke* [VV], br. 30696/09, 21. siječnja 2011., para. 159-203.

⁶³ *Kozhayeve protiv Rusije*, br. 60045/10, 5. lipnja 2012., para. 79-80.; V. metodu kritičke ocjene izvora spoznaje (*critical evaluation of information sources*) – (1) značaj autora; (2) njegova objektivnost; (3) kvaliteta rada; (4) aktualnost rada; (5) značaj rada.

⁶⁴ *Kozhayeve protiv Rusije*, br. 60045/10, 5. lipnja 2012., para. 73.

⁶⁵ *Cruz Varas i dr. protiv Švedske*, br. 15576/89, 20. ožujka 1991., para. 76.

⁶⁶ *Othman (Abu Qatada) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8139/09, 17. siječnja 2012., para. 188-189.

⁶⁷ *Gaforov protiv Rusije*, br. 25404/09, 21. listopada 2010., para. 138.

⁶⁸ *Sulatov protiv Rusije*, br. 15303/09, 4. studenog 2010., para. 73.

Konkretni kriteriji procjene diplomatskih jamstava uključuju:

- a. Koliko su konkretna i određena – npr. nije prihvaćeno jamstvo „da će osoba u pitanju uživati sva jamstva kao i svi drugi građani“,⁶⁹ ili da će država moliteljica „poštovati sve zakone i međunarodne ugovore“;⁷⁰
- b. Od koga su dana jamstva – može li ta osoba odnosno to tijelo obvezati državu moliteljicu;
- c. Kolika je vjerojatnost da će lokalne vlasti postupiti po jamstvu danom od centralne vlade;
- d. Koliko su jamstva u skladu sa zakonodavnim okvirom države moliteljice;
- e. Radi li se o jednoj od država članica Vijeća Europe;
- f. Prethodni odnos s državom moliteljicom – prethodno poštivanje obećanja iz jamstva;
- g. Može li se naknadno diplomatskim ili drugim putem objektivno provjeriti poštuju li se dana jamstva;
- h. U kojoj mjeri država u pitanju surađuje s međunarodnim organizacijama (javnim i nevladinim) u kontroli zaštite ljudskih prava;
- i. Postoje li naznake da je izručenik prethodno bio podvrgnut kršenju ljudskih prava u državi u pitanju.⁷¹

Osim navedenih kriterija, u slučaju postupka pred Sudom, relevantno je i u kojoj su mjeri nacionalni sudovi razmatrali diplomatska jamstva.⁷²

3.1.5. Odnos Konvencije prema drugim obvezama međunarodnog prava

Konvencija kao međunarodni mehanizam zaštite ljudskih prava ima specijalan karakter obveze kolektivnog ostvarenja ljudskih prava i sloboda, koji mora biti tumačen tako da se osigura da prava zajamčena Konvencijom budu praktična i učinkovita te da se njihovim ostvarenjem promiču vrijednosti demokratskog društva.⁷³

---

⁶⁹ *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 22414/93, 15. studenog 1996., para. 37 i 105.

⁷⁰ *Saadi protiv Italije* [VV], br. 37201/06, 28. veljače 2008., para. 52. i 147-148.

⁷¹ *Othman (Abu Qatada) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8139/09, 17. siječnja 2012., para. 189.

⁷² *Al-Moayad protiv Njemačke*, br. 35865/03, br. 35865/03, 20. veljače 2007., para. 66-69.

⁷³ *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, 7. srpnja 1989., para. 89.

Time se Konvencija razlikuje od recipročnih mehanizama međunarodnog prava u odnosu između država u području izručenja, te u postupcima izručenja konvencijska jamstva ne gube svoju svrhu i autoritet.⁷⁴

3.1.6. Odnos Konvencije prema drugim obvezama međunarodnog prava u europskom kontekstu

Posebnost međunarodne suradnje u europskom kontekstu ostvaruje se s obzirom na činjenicu da se izručenje odnosno predaja osoba odvija između država koje su članice istih međunarodnih mehanizama te između kojih u pravilu postoji pretpostavka uzajamnog povjerenja. Takav je slučaj suradnje s državama koje dijele zajedničko članstvo u Vijeću Europe, dok pojedine države europskog kontinenta čine dio i zajedničkog pravnog sustava Europske Unije. Pri tome, valja napomenuti kako su sve države članice Europske Unije ujedno i stranke Konvencije.⁷⁵

U ovom kontekstu izručenje odnosno predaja osobe na temelju europskog uhiđenog naloga se, dakle, odvija u jednu od država stranaka Konvencije. To se ostvaruje u dvije moguće situacije:

- 1) Država izručenja – stranka Konvencije – je krajnje odredište izručenika;
- 2) Država izručenja – stranka Konvencije – nije krajnje odredište izručenika – postoji mogućnost da se osoba izruči ili na bilo koji drugi način preda (npr. administrativnim prisilnim udaljenjem stranca) u treću državu koja nije stranka Konvencije.

Ako je država stranka Konvencije krajnje odredište, to ne isključuje obvezu države izručiteljice da ispita mogućnost povrede konvencijskih prava sukladno općem „Soering testu“ procjene opasnosti.⁷⁶ Pri tome svakako valja uzeti u obzir da se država stranka Konvencije obvezala poštovati konvencijske standarde te da osoba može uvijek iz te države podnijeti zahtjev Sudu u slučaju povrede njegovih prava.⁷⁷ Kod ove procjene, uz podatke iz ostalih izvora, praksa Suda u odnosu na konkretnu državu stranku Konvencije je od osobitog značaja.

---

⁷⁴ *Al-Saadoon and Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 61498/08, 2. ožujka 2010., para. 128.; UNHCR, *supra* n. 52, str.12-13.

⁷⁵ V. listu država stranaka Konvencije s datumima ratifikacije odnosno stupanja Konvencije na snagu: <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=005&CM=&DF=&CL=ENG>.

⁷⁶ V. *supra* 3.; *Gasayev protiv Španjolske* (odluka), br. 48514/06, 17. veljače 2009.; *I. protiv Švedske*, br. 61204/09, 5. rujna 2013., para. 55-57.

⁷⁷ *Zarmayev protiv Belgije*, br. 35/10, 27. veljače 2014., para. 113.

Međutim, ako se radi o zabrani iz *non-refoulement* u užem smislu, dakle situaciji u kojoj se osoba koja ima status azilanta ili izbjeglice, ili tražitelja azila, u jednoj od država članica Europske Unije treba izručiti državi stranci Konvencije, „Soering“ pravila se primjenjuju na stroži način, odnosno uz detaljnu procjenu svih relevantnih okolnosti.⁷⁸

Ako država stranka Konvencije nije krajnje odredište ili postoji mogućnost da neće biti krajnje odredište, država izručiteljica je dužna razmotriti:

- a. Stanje u konačnoj državi odredišta s obzirom konkretne prigovore izručenika;
- b. Hoće li osoba u pitanju imati u državi stranci Konvencije (posrednici) odgovarajući postupak kojim će se razmotriti opasnost od povrede konvencijskih prava u slučaju daljnjeg uklanjanja u krajnju državu odredišta;
- c. Hoće li osoba u pitanju imati mogućnost podnijeti zahtjev Sudu ako ne bude imala takav postupak.⁷⁹

Pri ovoj procjeni, postoji oboriva predmnjeka da će u slučaju države stranke Konvencije, kao posrednice, ona poštovati svoje konvencijske obveze, dok je na osobi koja tvrdi suprotno teret da to i dokaže.⁸⁰ Pri tome je praksa Suda u odnosu na pojedinu državu stranku Konvencije od osobitog značaja za procjenu konkretnih okolnosti.

3.2. Konkretizacija jamstava zabrane izručenja

3.2.1. Članak 2. Konvencije (pravo na život)

Apsolutna zabrana smrtne kazne predviđena je Protokolom br. 13 uz Konvenciju koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013.⁸¹ Time je zabrana smrtne kazne postala jedno od fundamentalnih nederogabilnih prava, uz pravo na život i zabranu mučenja.⁸²

Relevantna pitanja kod izručenja su:

- 1) postoje li osnovane pretpostavke da bi osoba, u slučaju izručenja,
- 2) mogla biti izložena stvarnom riziku od smrtne kazne.⁸³

⁷⁸ *M.G. protiv Bugarske*, br. 59297/12, 25. ožujka 2014., para. 83-96.

⁷⁹ *T.I. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 43844/98, 7. ožujka 2003.; *K.R.S. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 32733/08, 2. prosinca 2008.; *M.S.S. protiv Belgije i Grčke* [VV], br. 30696/09, 21. siječnja 2011., para. 342-343.

⁸⁰ *Ignoua i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 46706/08, 18. ožujka 2014., para. 51.

⁸¹ V. <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=187&CM=&DF=&CL=ENG>.

⁸² *Al-Saadoon and Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 61498/08, 2. ožujka 2010., para. 118.

⁸³ *Ibid.*, para. 123; *Rrapo protiv Albanije*, br. 58555/10, 25. rujna 2012., para. 69.

Kod ove procjene je osobito potrebno obratiti pažnju na slijedeće situacije:

- a. Smrtna kazna je propisana za to kazneno djelo zakonom;⁸⁴
- b. Moguća je prekvalifikacija djela tako da smrtna kazna postane primjenjiva;⁸⁵
- c. Smrtna kazna je već izrečena.⁸⁶

3.2.2. Članak 3. Konvencije (zabrana mučenja)

Zabrana mučenja, nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kazne dolazi u obzir u više konteksta kao konvencijska zabrana izručenja, osobito kod:

- 1) Uvjeta u zatvoru;
- 2) Opasnosti od zlostavljanja osumnjičenika;
- 3) Težine primijenjenih ili zapriječenih sankcija.

U svakom slučaju, članak 3. Konvencije je apsolutna norma koja se ne može derogirati s obzirom na dane društvene, pravne ili političke okolnosti. Drugim riječima, čak i kod najekstremnijih primjera, kao što je područje zaštite društva od terorizma, članak 3. Konvencije se ne može derogirati niti on može biti podložan nekim izuzecima. U tom smislu, primjena članka 3. Konvencije je jednako apsolutna i u postupku izručenja.⁸⁷

Kod izručenja, prema „Soering testu“, relevantno pitanje je uvijek:

- a. postojanje osnovanih pretpostavki da će osoba u pitanju, ako bude izručena,
- b. biti izložena stvarnom riziku postupanja protivno članku 3. Konvencije.⁸⁸

Primjena ovog pravila u odnosu na uvjete u zatvoru postaje relevantna ukoliko takvi uvjeti prelaze granice, odnosno kod odobrenja izručenja bi mogli preći granice, neugodnosti i poteškoća koje su implicirane u svaku mjeru izvršenja sankcija oduzimanja slobode.⁸⁹ Pri tome, neki od relevantnih aspekata mogu biti:

- a. Minimalni smještajni standardi u zatvoru – općenito oni uključuju (i) minimalno 3 m² prostora; (ii) osobni ležaj na raspolaganju; (iii) prostor koji ne

---

⁸⁴ Ibid., para. 70-74.; *Koktysh protiv Ukrajine*, br. 4370/07, 10. prosinca 2009., para 61.

⁸⁵ *Al-Saadoon and Mufdhi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 61498/08, 2. ožujka 2010., para. 144.

⁸⁶ *Bader and Kanbor protiv Švedske*, br. 13284/04, 8. studenog 2005., para. 45-46.

⁸⁷ *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 22414/93, 15. studenog 1996., para. 79-80.

⁸⁸ V. *supra* 3.; *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, 7. srpnja 1989., para. 91.

⁸⁹ *Kudla protiv Poljske* [VV], br. 30210/96, 26. listopada 2000., para. 90-94.

smije biti dodatno skućen namještajem; te (iv) postojanje mogućnosti kretanja na zraku i slobodnih aktivnosti;⁹⁰

- b. Potpuna izolacija ili djelomična izolacija osobe – pri tome treba cijeliti težinu same mjere, duljinu njezine primjene, svrhu takve mjere i njezine moguće učinke te postupovna jamstva u njezinoj primjeni;⁹¹
- c. Zdravstvena skrb – koja postaje osobito relevantan čimbenik kada je osoba u kritičnom zdravstvenom stanju;⁹²
- d. Neko posebno svojstvo osobe – kao što je ugrožena manjina.⁹³

Opasnost od zlostavljanja osumnjičenika kao konvencijska zabrana izručenja se ne može procjenjivati samo prema općem lošem stanju u državi moliteljici. Prema tome, navodi o zlostavljanju i proganjanju osoba, a bez konkretnih naznaka da bi izručenik mogao biti izvrgnut takvom postupanju, nisu sami po sebi dovoljni da bi spriječili izručenje.⁹⁴ Međutim, valja biti oprezan ako se radi o nekoj ugroženoj skupini u državi moliteljici,⁹⁵ ili ako postoje dokazi o ustaljenoj praksi zlostavljanja osumnjičenika.⁹⁶

U odnosu na težinu sankcije koja je primijenjena ili čija primjena dolazi u obzir u državi izručenja, valja napomenuti da ona može predstavljati konvencijsku zabranu izručenja samo ako postoji njezina „očita disproportionalnost“, što, kako sam Sud navodi, može biti samo u iznimno rijetkim slučajevima.⁹⁷ Primjer toga bi svakako bila opasnost od kamenovanja žene zbog preljuba u slučaju njezinog udaljenja.⁹⁸

Jedno od pitanja koje se može pojaviti u ovom kontekstu je i mogućnost izricanja doživotne kazne zatvora bez mogućnosti uvjetnog otpusta u državi izručenja. Takve situacije valja procjenjivati prema kriterijima koje je postavio Sud, a koji uključuju zahtjev da: (i) mora postojati mogućnost uvjetnog otpusta kada penološki razlozi ne zahtijevaju daljnji zatvor; te (ii) takva mogućnost mora postojati u zakonu i praksi.⁹⁹

---

⁹⁰ V., u kontekstu nacionalnog sustava, *Ananyev i dr. protiv Rusije*, br. 42525/07 i 60800/08, 10. siječnja 2012., para. 139-159.

⁹¹ *Babar Ahmad i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 24027/07, 10. travnja 2012., para. 205-212.

⁹² *Yefimova protiv Rusije*, br. 39786/09, 19. veljače 2013., para. 210-211.

⁹³ *Ryabikin protiv Rusije*, br. 8320/04, 19. lipnja 2008., para. 121.

⁹⁴ *Kozhayev protiv Rusije*, br. 60045/10, 5. lipnja 2012., para. 90.

⁹⁵ *Muminov protiv Rusije*, br. 42502/06, 11. prosinca 2008., para. 95.

⁹⁶ *Ismoilov i dr. protiv Rusije*, br. 2947/06, 24. travnja 2008., para. 121.

⁹⁷ *Harkins i Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 9146/07 i 32650/07, 17. siječnja 2012., para. 133.

⁹⁸ *Jabari protiv Turske*, br. 40035/98, 11. srpnja 2000., para. 41.

⁹⁹ *Harkins i Edwards protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 9146/07 i 32650/07, 17. siječnja 2012., para. 140.; v. dalje: *Vinter i dr. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [VV], br. 66069/09, 130/10 i 3896/10, 9. srpnja 2013., para. 104-122.

3.2.3. Članak 5. Konvencije (pravo na slobodu i sigurnost)

Jamstva članka 5. Konvencije se primjenjuju kao zapreka izručenju samo ako bi postojala opasnost da će osoba u državi izručenja biti izložena „flagrantnoj uskrati jamstava na slobodu i sigurnost“.¹⁰⁰ Time se postavlja visoka ljestvica procjene mogućih povreda članka 5. Konvencije u državi izručenja koje mogu služiti kao zapreka za izručenje.

Primjeri takve „flagrantne uskrate jamstava na slobodu i sigurnost“ postoje u situaciji rizika da bi osoba u državi izručenja bila lišena slobode dulje vrijeme bez suđenja; ili bi bila zatvorena nakon provedenog kaznenog postupka u kojem je bila lišena temeljnih zahtjeva pravičnog postupka;¹⁰¹ ili bi bila izložena arbitrarnom pritvaranju bez valjane pravne osnove i ikakve mogućnosti razmatranja zakonitosti oduzimanja slobode.¹⁰²

3.2.4. Članak 6. Konvencije (pravo na pošteno suđenje)

Kako je već prethodno navedeno, članak 6. Konvencije nema primjenu u domaćim postupcima izručenja ili drugog oblika uklanjanja stranaca s nacionalnog teritorija, ali pozivanje na taj članak u danim okolnostima može služiti kao zapreka za izručenje. Pri tome se radi o procjeni nadležnih tijela da bi izručenje moglo izložiti određenu osobu uskrati prava na pošteno suđenje u državi moliteljici. Slično kao kod članka 5. Konvencije, ljestvica procjene je i ovdje visoko postavljena na „flagrantnu uskratu poštenog suđenja“,¹⁰³ što znači postojanja vjerojatnosti teških povreda prava na pošteno suđenje u državi moliteljici koje su takve naravi da negiraju samu bit toga prava.

Moguće situacije „flagrantne uskrate poštenog suđenja“ su: (a) suđenje u odsutnosti bez mogućnosti obnove postupka; (b) provođenje skraćenog postupka uz potpuno ograničavanje prava obrane; (c) trajno onemogućavanje kontakta s odvjetnikom; ili (d) uporaba u postupku dokaza pribavljenog mučenjem.¹⁰⁴

S druge strane, neće se raditi o „flagrantnoj uskrati poštenog suđenja“ kod: (a) mogućih dvojbi oko nepristranosti suda, (b) pretpostavki osobe da neće imati branitelja po svome izboru, ili (c) uopćenog pozivanja da neće imati pošteno suđenje.¹⁰⁵

---

¹⁰⁰ *Othman (Abu Qatada) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8139/09, 17. siječnja 2012., para. 233.

¹⁰¹ Loc. cit.

¹⁰² *El-Masri protiv bivše jugoslavenske Republike Makedonije* [VV], br. 39630/09, 13. prosinca 2012., para. 239.

¹⁰³ *Soering protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 14038/88, 7. srpnja 1989., para. 113.

¹⁰⁴ *Othman (Abu Qatada) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 8139/09, 17. siječnja 2012., para. 259. i 267.

¹⁰⁵ *Yefimova protiv Rusije*, br. 39786/09, 19. veljače 2013., para. 222-223.; *Bakoyev protiv Rusije*, br. 30225/11, 5. veljače 2013., para. 104.